

TÜRKİYE'DE GÖÇ, İLTİCA VE MÜLTECİLER

Polat KARA *

Recep KORKUT **

ÖZET

Türkiye'nin bulunduğu coğrafya eski tarihlerden beri önemli göç rotaları üzerinde yer almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra da büyük insan kitlelerin hareketlerine ev sahipliği yapılmış, Türkiye ile tarihsel veya kültürel bağları bulunan gruplar Anadolu coğrafyasına göç etmişlerdir. Bugün de Türkiye'de insan hareketliliği ve sirkülasyonu açısından yoğun bir durum söz konusudur. Öte yandan yasadışı göç de ciddi boyutlara ulaşmıştır. Türkiye'nin göç fotoğrafında, mültecilerin ve sığınmacıların önemli rolleri olmakla birlikte, bu gruplara yönelik 1951 Cenevre Protokolü ve Türkiye'nin bazı özel şartları nazarında bir prosedür uygulanmaktadır. Son dönemlerde Türkiye'nin AB sürecinin de ivme kazanmasıyla göç ve iltica konusunda yeni adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada genelde Türkiye'de göçün boyutu özelde iltica mevzuatı ve mültecilere ilişkin durumun ortaya konması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Türkiye'de Göç, İltica, Mülteciler, Sığınmacılar.

ABSTRACT

Migration in Turkey, Asylum and Refugees

The geography where Turkey is located is on important immigration routes. After the foundation of the Turkish Republic, those groups, which had historical and cultural ties with Turkey immigrated to Anatolia, thus Turkey continued to host mass movements. There are intense people movement and circulation in Turkey today too. On the other hand illegal immigration has increased greatly. Although in Turkey's immigration picture asylum seekers and refugees have an important place, 1951 Geneva Convention and a procedure which takes Turkey's special circumstances into account is practised in relation to these groups. Recently new steps are taken in relation to immigration and refugees due to Turkey's EU membership process. This study aims to identify the situation in relation to immigration in general, and the law for refugees and the state of refugees in particular.

Key Words: Migration, Migration in Turkey, Asylum, Refugees, Asylum-seekers.

* Niğde Vali Yardımcısı, Selçuk Üniversitesi Doktora Öğrencisi

** Sosyal Çalışmacı, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği

GİRİŞ

İnsanın coğrafi hareketliliği ve bu hareketin yol açtığı nüfus dinamiği (Emiroğlu ve Aydın, 2003, s.341) olarak tanımlanan göç (az veya çok) bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasi sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini içerir (Marshall, 1999, s.685). Dünyada toplumların iç işleyişi, sınıfsal, etnik, dinsel gruplar arası ilişkileri ile dış dünyadaki çekim merkezlerinin yapısına bağlı bir olgu olan göç'ün (Somersan, 2004, s.152) küreselleşme süreciyle yeni ve karmaşık bir boyut kazanması en çok da uluslararası boyutunun yani küreselliğinin şekillenmesi, daha doğrusu iyice netleşmesi durumu söz konusudur.

Günümüzde göçün belirgin özelliği sadece gittikçe daha küresel bir hal alması değildir. Günümüzde gerçekleşen göçler, bir tercih değil zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Daha doğru bir ifadeyle artık göç, yerinden olmaya (edilmeye) karşılık gelir. Göçün değişen tabiatı, zorla yerinden edilmeye tekabül etmiştir. Mültecilik, sığınmacılık, yerinden edilenler, vatansızların ortaya çıkışı bir tesadüf değildir ve tam da bu gerçekliğe işaret etmektedir. Göçe tarihsel, coğrafi ve toplumsal olarak aşına olan bir ülke olarak Türkiye, yasadışı göçten nasibini almaya başladığından beri büyük yüklerin altına girmiştir. Öte yandan umuda yolculuk olarak nitelenen bu göç hareketlerinin dramatik sonla bitenleri de Türkiye'nin belleğinde yerini bulmaktadır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Göçmen veya ekonomik göçmen tabiri çoğunlukla ekonomik gerekçelerle ülkesini gönüllü biçimde terk ederek başka bir ülkeye o ülke yetkililerinin izniyle göç eden kişilerdir. İzinsiz durumda bulunanlara ise kaçak göçmen ya da kâğıtsız göçmen denmektedir. Vatansız kişi ise hiçbir devlet tarafından kendi yasalarının işleyişi içinde vatandaş olarak sayılmayan kişidir (BMMYK, 1999, s.13). İltica ise sığınma anlamındadır. Kendilerinin kontrolleri dışında gerçekleşen olayların kurbanları olarak mülteciler, zorla yerinden edilen toplulukların önemli oranını teşkil eder. Mülteciler, Sancar ve Peker'e göre insanlığın kıyısında yaşamaya mahkûm edilmiş ya da edilmek istenen geniş bir insan grubudur (Peker ve Sancar, 2005, s. 6). Mülteci (refugee), 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne göre, kendi ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü sebebiyle zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan

ya da yararlanmak istemeyen veya zulüm korkusu nedeniyle oraya dönmek istemeyen kişi olarak tanımlanıyor (BMMYK, 1998, s.68). Kullanımda karıştırılan sığınmacı kavramı ise (asylum-seeker), sığınma arayan, mülteci olarak kabul edilmek üzere başvuru yapmış ancak başvurusu henüz sonuçlanmamış, cevap bekleyen kişileri tanımlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiseri Antònio Guterres, 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü'nde yaptığı açıklamalarda dünyada yerinden edilen, vatanlarından kopan insan sayısının 42 milyona ulaştığını ifade etmiştir (www.radikal.com.tr). Sığınmacı ve mültecilere yönelik muamele standartları konusunda günümüz dünyası yüz kızartıcı bir karneye sahiptir. Bazı sanayileşmiş ülkelerin, panik yaratan söylemlerine ve koparılan onca gürültüye rağmen dünyadaki bu 42 milyon mültecinin % 80'i gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır. Örneğin 2006 istatistiklerine göre, Fransa'da 186 bin, Birleşik Krallık'da 314 bin, ABD'de yaklaşık 1 milyon kişi Birleşmiş Milletler'in ilgi alanına girerken; Columbia'da 3 milyon, Demokratik Kongo'da 1,8 milyon, Irak'ta 2,1 milyon, Nepal'da 3,6 milyon, Pakistan'da 1 milyon, Sudan'da 1,6 milyon, Suriye'de 1 milyon, Uganda'da 2 milyon kişi bulunmaktadır (UNHCR, 2007, s.81-83). Yani bu konuda asıl yük gelişmiş ülkelerin sırtında değildir, aksine Antònio Guterres'in söylemiyle en dar mali imkânlarla sahip fakir ülkeler, ev sahipliği yaptıkları mülteciler nedeniyle en yüksek bedeli ödemektedir.

2. TÜRKİYE'DE İLTİCA MEVZUATI

Türkiye, sığınmacılık ve mültecilik alanında, uygulamalar ve yaklaşımlar açısından dünyadaki istisnai ülkelerdendir. Türkiye, yukarıdaki mülteci tanımına esas teşkil eden Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1951 Cenevre Protokolüne taraf olmuştur. Ancak sözleşmeye 1961 tarihindeki düzenlemeyle 'coğrafi çekince' koymuştur³. Buna göre Türkiye, sadece Batı Avrupa'dan gelenleri mülteci olarak kabul etmekte ve mültecinin tanımına "Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle" ifadesini eklemektedir (İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı s.5). Cenevre Protokolü, taraf olan tüm ülkeleri uygulanacak politikalara tabi tutmaktadır ve mülteciler konusunda taraf ülkeleri sorumlu kılmaktadır. Ancak Türkiye bu sınırlandırma nedeniyle söz konusu yükümlülükleri yerine getirmemektedir. Türkiye, Batı Avrupa dışından gelenleri ise 'geçici sığınmacı'

³ Türkiye dışında coğrafi çekince koyan diğer iki devlet Vatikan ve Madagaskar'dır.

olarak adlandırmakta ve sığınmacılık işlemlerini Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile işbirliği içerisinde yürütmektedir⁴.

Konumu gereği, fakir Güney ve Doğu ile zengin Kuzey ve Batı arasında bir köprü vazifesi gören Türkiye'nin hep avantajlarından bahsettiği coğrafi konumundan tezahür eden bu kez olumsuz bir durum söz konusudur. Ancak Türkiye'nin ilticacılara yönelik uyguladığı bu coğrafi çekince göç güzergâhı açısından kilit bir konumu olan Türkiye'nin yoğun bir göç sirkülasyonuna uğramasını engelleyememektedir. Bu coğrafi sınırlama sadece hukuki yükümlülüğün icrasıyla ilgilidir. Coğrafi çekincenin kaldırılması tartışmalarında ise Türk tarafı, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel koşullarına zarar verilmeyecek şekilde çözüm bulunması gerektiğini, zira 1980'li yıllarda tırmanmaya başlayan ve dünya konjonktürünü değiştirecek nitelik taşıyan toplu nüfus hareketlerinden oldukça fazla etkilenildiğini, İran-İrak savaşı, Yugoslavya'nın bölünmesi, Bulgaristan'dan sınır dışılar, Körfez Krizi, Kosova'daki olaylar ve Ahıska Türklerinin sürgünü gibi gelişmeler sonucunda 1 milyona yakın göçmenin Türkiye'ye kabul edildiğini söyleyerek, katılım aşamasında Türkiye'ye doğrudan bir mülteci akımını teşvik etmeyecek şekilde gerekli mevzuat ve altyapı değişikliklerinin gerçekleştirilmesini ve AB ülkelerinin külfet paylaşımı konusunda gerekli hassasiyeti göstermelerini istemektedir (Ulusal Eylem Planı s.37).

3. TÜRKİYE'DE İNSAN HAREKETLİLİĞİ, SIĞINMACI VE MÜLTECİLER

Türkiye, yabancı hareketliliği açısından çok yoğun bir ülkedir. Günümüzde sadece ticaret, seyahat, öğrenim vb geçici sebeplerle değil, yerleşmek amacıyla da çok sayıda yabancı Türkiye'ye gelmektedir. Örneğin Akgün "20. yüzyılda Anadolu'ya göç edenler daha çok Türk soylu 'akrabalarımız' olmasına rağmen, Lozan'dan bu yana ilk kez Alman, İngiliz, ABD'li gibi Batılı ülke vatandaşları da şehirlerimize ve hatta mahalle ve köylerimize taşınıyor" demektedir (www.ntvmsnbc.com.tr). Türkiye'de yabancı hareketliliğinin boyutunu görmek açısından 2000-2008 yıllarını kapsayan sekiz yıl içinde Türkiye'ye giriş ve Türkiye'den çıkış yapan yabancıların sayısını incelediğimizde, Türkiye'nin yabancı hareketliliği açısından ne kadar yoğun bir ülke olduğu görülmektedir. Her yıl artan sayıda yabancı, hudut kapıları yoluyla Türkiye'ye girmektedir. 2000 yılında yaklaşık 10 milyon olan giriş çıkış sayısı yedi yıl içinde önemli bir artışla 30 milyonun üzerine çıkmıştır.

⁴ Mülteci ya da sığınmacılar için sığındıkları ülkede uygulanan iki uygulama, sığınan ülkede entegrasyon ya da menşe ülkeye geri dönüştür. Ancak Türkiye'deki bu yasal durum Türkiye'ye özgü başka bir uygulamayı beraberinde getirmiştir: Mültecileri, menşe ülke ve Türkiye dışında üçüncü bir ülkeye yerleştirme işlemi. Bu üçüncü ülkelerin başlıcası ABD, Kanada, Avustralya ve bazı Avrupa ülkeleridir.

Tablo-1. Yabancıların Türkiye’ye Giriş – Çıkış Sayıları

Yıllar	Giriş Sayısı	Çıkış Sayısı
2000	9,748,327	9,393,355
2001	10,912,771	10,530,600
2002	12,906,274	12,606,264
2003	13,461,420	13,180,903
2004	16,854,377	16,503,781
2005	25,262,380	24,736,280
2006	27,085,138	26,649,373
2007	31.106.833	30.865.912
2008(11 Ay)	23.923.963	24.069.800

Bu yasal yabancı hareketliliği beraberinde yasal anlamda bir göç hareketi sonucunu doğurmaktadır. Yabancıların Türkiye’ye Giriş – Çıkış Sayıları’nı gösteren tabloda çeşitli amaçlarla Türkiye’de oturma izni verilen yabancıların sayıları görülmektedir. “Diğer” başlıklı sütundaki rakamlar, turizm, ticaret, araştırma, aile birleşimi, çalışan ya da öğrenim gören yakınları yanında oturma gibi çeşitli amaçlarla verilen oturma izinlerini kapsamaktadır. Toplamda Türkiye’de hemen her yıl 200 binin üzerinde sayılarda ikamet izni alan yabancı bulunmaktadır.

Tablo-2. Türkiye’de Oturma İzni Alan Yabancıların Sayıları

Yıllar	Çalışma	Öğrenim	Diğer	Toplam
2006	22.636	26.100	151.322	200.058
2007	24,881	28,455	171,872	225,208
2008(11 Ay)	17.459	27.731	122.963	168.153

Türkiye’yi transit göç güzergâhı olarak kaçak göçmenlerden sonra en sık kullananlar mültecilerdir. Türkiye, küreselleşmenin ivme kazandığı 1980’lerin başından itibaren rağbet gören bir sığınma ülkesi olmaya başladı. Ortadoğu ve komşu ülkelerin baskıcı rejimlerinden kaçanlar ilk mültecileri oluştururken, ülkeye gelen ilk kitlesel mülteci grubu ise 1979 İran Devrimi’nin ardından ülkelerinden ayrılanlardır. 1979 İran Devrimi’nden sonra muhalif kalanlar ya da mağdur bırakılanlar için İran’dan ayrılmak yolu gözüktüğünde ilk durakları Türkiye olmuştur. Bir tahmine göre 1980-1991 yılları arasında Türkiye’yi kısa süreli beklemek için kullanıp esasen transit şekilde genellikle Kuzey Avrupa ülkeleri ve Avrupa’ya 1,5 milyon İranlı’nın göç ettiği öne sürülmektedir. Bu

Türkiye'ye yönelik gerçekleşen sığınmacı akınında en büyük grubu teşkil etmektedir.

İkinci büyük grubu ise 1988-1991 tarihlerini kapsayan sürede yaklaşık 600 bin Iraklı Kürt'ün Türkiye'ye sığınması ve burada korunma sağlanması oluşturmaktadır. İran-İrak Savaşı'nın doğurduğu ortamın yanı sıra Saddam Hüseyin'in Halepçe'de giriştiği katliam ve Körfez Savaşı neticesinde meydana gelen koşullar neticesinde ülkelerinden kaçanlardan oluşan bu insanların büyük kısmı da Batı'ya hareket etmişlerdir. 1980'lerde Türkiye'yi transit güzergâh olarak kullanan sığınmacıların ülkeleri çeşitlenmiştir (Mannaert, 2003, www.unhcr.org). 2000'li yıllara dek Türkiye'ye gelen mültecilerin büyük kısmını Ortadoğu ülkelerinden gelenler teşkil ederken, bu yıllardan sonra Asya ve Afrikalıların da yoğunlaşmasıyla ilticacıların menşe ülkeleri çeşitlenmeye başlamıştır (British Council, 2009, s.4.).

Türkiye'de yasal olarak bulunan yabancılar içerisinde mülteci ve sığınmacılar 'geçici' olarak ikamete tabi tutulur, menşe ülke ve Türkiye dışında üçüncü bir ülkeye yerleştirme işlemi gerçekleşinceye kadar Türkiye'de kalırlar. Bugün Türkiye'de geçici bir süre ikamet edecek olan, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kayıtlarına göre 2009 Temmuz ayı itibarıyla, mülteci statüsü alamamış sığınmacılarla birlikte toplam 17,615 kişi bulunmaktadır. Bunların 10,584 kişisi mülteci statüsü sahibi, 6,970 kişisi mülteci başvurusunda bulunmuş sığınmacılardan oluşmaktadır. 61 kişi de Birleşmiş Milletlerin ilgi alanı dışındaki yabancıdır.

2009 yılı Nisan ayı verilerine göre 50 ülkeden 143 farklı etnik gruba mensup mülteciler içerisinde Irak (8,315) İran (4,186) Afganistan (3,206) Somali (1,244) Sudan (239) Eritre (108) Özbekistan (98) bu ülkelerin başını çekmektedir (www.unhcr.org.tr). Türkiye'nin mülteciler için zorunlu ikamete tabi tuttuğu 30 tane il olmasına rağmen mülteciler daha fazla şehre dağılmış durumda. Dört binin üzerinde kişi ile Van, üç bine yakın kişi ile İstanbul, 1000 ile 1500 arası mülteciler ile Afyon, Ankara, Gaziantep, Isparta, Kayseri, Konya ve Nevşehir en yoğun mülteci varlığını barındıran şehirlerdir⁵. Mülteci ve sığınmacıların Türkiye'de yerleştirildiği şehirler incelendiğinde Orta Anadolu şehirlerinin ağırlıkta olduğu görülecektir. Bundaki gaye güvenlik ile açıklanabilmektedir. İçişleri Bakanlığı bu illeri belirlerken yabancıların daha kontrol edilebilir olacağı ve demografik bakımdan daha uygun gördükleri bu

⁵ Diğer iller Adana, Adapazarı, Ağrı, Aksaray, Amasya, Antalya, Bilecik, Burdur, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Hakkari, Hatay, Kahramanmaraş, Karaman, Kastamonu, Kilis, Kırkkale, Kırşehir, Kültahya, Mardin, Mersin, Niğde, Şırnak, Sivas, Tokat ve Yozgat. (www.unhcr.org.tr)

şehirleri belirlemişlerdir. Deniz kıyısı, sınır illeri gibi kontrol edilmesi zor bölgeler daha az tercih edilmiştir.

Öte yandan sığınmacıların yasal prosedüre dâhil olanları konusunda böyle bir tablo varken esasen yasadışı olarak gerçekleşen sığınmacı hareketlerinin boyutu daha büyüktür. Türkiye'de her yıl onbinlerce kaçak göçmen yakalanmaktadır. Ancak yakalanamayanların sayısının bunun kat kat üstünde olduğu ifade edilmektedir. Türkiye'de özellikle de İstanbul'da kaçak olarak yaşayan yabancıların sayısında da bir milyon rakamı telaffuz edilmektedir (www.ismmmo.org.tr).

Yakalananların büyük kısmı ise yasadışı sınır geçişi, sınır geçiş teşebbüsü ya da önleyici kolluk kuvvetleri tarafından yakalananlardan oluşmaktadır. Türkiye'de bulunmak için yasal gerekleri karşılamayan bu kişiler genellikle de Türkiye'yi transit bir güzergâh olarak kullanacakken yakalananlardan oluşmaktadır. Aşağıdaki tabloda Türkiye'de 1995 yılı ile 2008 yılı arasında toplam ne kadar kaçak göçmenin yakalandığı verilmektedir. 13 yılda yaklaşık 750 bin kişi yakalanmıştır. 1995'ten 2000'e kadar her yıl yakalananların sayısı artmakla birlikte, 1999 yılından 2000'e bir anda yakalananların 2 kat arttığı dikkat çekmektedir. 2000'den 2008'e kadar da yakalananların sayısında düşüş görülmektedir. Buna ilişkin yapılan bir yorum, Türkiye'nin yasadışı göçü ilişkin koşulları ve cezaları ağırlaştırması neticesinde kaçak göç rotasının değişmeye başladığı şeklindedir.

Tablo 3. Türkiye'de Yakalanan Yasadışı Göçmenlerin Yıllara Göre Dağılımı (1995-2008)

Yıllar	Sayı(Kişi)
1995	11362
1996	18804
1997	28429
1998	29426
1999	47529
2000	94514
2001	92365
2002	82825
2003	56219
2004	61228
2005	57983
2006	51983
2007	64290
2008	50080
Toplam	746492

Genelkurmay Başkanlığı, 2006 yılının Eylül ayından beri internet sitesinde Türkiye’de yakalanan yasadışı sınır geçişi yapanları ve/veya önleyici kolluk birimlerince yakalananların bilgilerini vermektedir⁶. Yakalananlar verilirken sadece yabancı uyrukluları değil yasadışı sınır geçişi yapan veya yakalananlarla ilişkisi olan Türk vatandaşlarının da verilmesi yakalanan kaçak göçmenlere ilişkin sağlıklı ve net bir sayının ortaya konulmasını engellemektedir.

Bu bölümde de son olarak, Türkiye’nin transit göç konumuna en fazla katkısı sağlayan Türkiye ve Yunanistan arasındaki Ege Denizi ve Ege Adaları konusuna değinmek gerekir: Ege Denizi ve Ege Adaları Avrupa’nın göçmenler açısından önemli girişlerinden biridir ve her yıl on binlerce yasadışı göçmen bu rotayı kullanarak AB üyesi ülkelere giriş yapmaya çalışmakta, bir kısmı AB sınırına girmeden denizde boğularak ölmektedir (www.hrw.org). Türkiye’den kaçak yollarla Ege’ye geçenlerin ilk durağı olan Yunanistan, Ege’de hem uluslararası antlaşmaları ihlal etmekte hem de insani açıdan dramların yaşanmasına yol açmaktadır. Kendi sınırlarına geçen sığınmacıların tekneleri batırma veya geri dönmesi için ateş açma, kendi sınırlarına giren sığınmacıları Türk tarafına botlarla bırakma (www.tsk.gov.tr) gibi uygulamaların yanı sıra denizde tehlike içinde olanların kurtarılmasından esas olarak kıyı devletlerinin sorumlu olmasına ve kurtarma yükümlülüğü getiren uluslararası sözleşmelerin devletler bakımından bağlayıcı olmasına rağmen (Kızılsümer Özer, 2007, s.79) Yunanistan, çok sayıda göçmenin ölmesine göz yummakta, çoğu zaman da bu dramlara doğrudan sebep olmaktadır.

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski olan göçün, değişimin eksik olmadığı ve giderek büyüdüğü bir yapısı vardır. Uluslararası boyutu da yeni olmamakla birlikte ulusal sınırların ortaya çıkmasıyla bir anlam kazanmaya başlamıştır. İnsan hareketleri açısından deneyimli bir ülke olan Türkiye ve Anadolu coğrafyası, benzeri ancak göçlerle kurulan ülkelerde görülen yoğunlukta göç kitlelerini hazmedebilmiştir. Osmanlı’nın zayıflamasıyla başlayan göçler, Osmanlı’nın yıkılmasından sonra

⁶ Genelkurmay Başkanlığı, Türkiye’de yasadışı olarak gerçekleşen sınır geçişleri nedeniyle kolluk kuvvetlerince yakalanan ya da önleyici kolluk birimlerince yakalanan yabancı ve Türk vatandaşlarının bilgilerini günlük ve düzenli olarak internet sitesinde vermektedir. Hafta sonları yakalananlar da o haftayı takiben ilk Pazartesi günü internet sitesine geçilmektedir. Söz konusu sitede çoğu zaman hangi menşei ülkeden kaç kişinin yakalandığı ve yasal işlem başlatıldığı belirtilse de kimi zaman da ‘toplam 10 kişi yakalanmıştır’ şeklinde ülke bilgisinin olmadığı şekilde de verilmektedir. Bu da düzenli bir şekilde hangi ülkeden kaç kişinin yakalandığını saptamakta sağlıklı bilgilerin olmasını engellemiştir. Ayrıca yakalanan aynı kişilerin farklı tarihlerde tekrar verildiği de görülmektedir.

daha da büyümüş ve Türkiye Cumhuriyeti'nde bir miras olarak sürmüştür. Kurulduğu yıldan itibaren Türkiye, aralıksız göçler almış, zor durumdaki gruplara kucak açarak ev sahipliği yapmıştır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde yakın bağların olduğu milletlerin dağılması ve sorunlar yaşamaları, komşularının siyasal ve toplumsal açıdan istikrarsız bir yapıda olması, çevre ülkelere göre daha gelişmiş olması ve Türkiye'nin coğrafi konumu, göç deneyimlerinin süreklilik arz etmesi sonucunu doğurmuştur. Türkiye, bulunduğu coğrafyada istisnai olarak hem göç alan hem göç veren hem de göçmenler için transit bir güzergâh olarak kullanılan bir 'çok boyutlu göç ülkesi'dir.

Türkiye'ye yönelik göçler 1980'den sonra sığınma hareketleri şeklinde görülmeye başlanmıştır. Özellikle komşu ülkelerden büyük iltica hareketleri görülmüştür. Ancak Türkiye, 1951 tarihli Mültecilerin Durumuna İlişkin Sözleşmeye taraf olurken sadece Batı Avrupa'dan gelenleri mülteci statüsünde kabul edeceği şerhini koymuş ve diğer bölgelerden gelenleri geçici sığınmacı kategorisinde değerlendirmiştir. Ancak son gelişmeler ve Avrupa Birliği sürecinin etkisiyle Türkiye'nin iltica yönetmeliği değişmeye başlamıştır. Bu değişikliklerin başında da söz konusu coğrafi çekincenin kaldırılması gelmektedir. Bu amaca yönelik de İçişleri Bakanlığı'nın başvuru merkezleri kurma projesinde somut adımlar atılmaya başlanmıştır.

KAYNAKÇA

Emiroğlu K. ve Aydın S., (2003). Antropoloji Sözlüğü, Bilim ve Sanat Yayınevi, Ankara 2003.

İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı.

İstanbul'daki Göçmenler: 2000'lerden Bir Görünüm, British Council, İstanbul, 2009.

Kızılsümer Özer, D., (2007). "Denizden Gelen Sığınmacılar ve Uluslararası Hukuk", *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi*, Cilt 3, No 10, 2007.

Mannaert, C., (2003). Irregular Migration and Asylum in Turkey, Working Paper No: 89, 2003, UNHCR. <http://www.unhcr.org/3ebf5c054.html>

Peker B. ve Sancar M., (2005). Mülteciler ve İltica Hakkı, (İnsan Hakları Derneği İktisadi İşletmesi Yayını, Ocak 2005), s. 6.

Sığınma ve Mülteci Konularındaki Uluslararası Belgeler ve Hukuki Metinler, (Ankara: BMMYK Türkiye Temsilciği, 1998), s. 68.

Somersan, Semra., (2004). *Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004.

Statistical Yearbook 2006, UNHCR, Switzerland, 2007, s. 81-83.

Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin 1961 Sözleşmesi, BMMYK, Ankara, 1999.

<http://www.radikal.com.tr/Default.aspx?aType=RadikalHaberDetay&Date=20.06.2009&ArticleID=941356>

<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/293598.asp>

www.unhcr.org.tr

<http://www.egm.gov.tr/hizmet.yabancilar.goc.asp>

<http://www.hrw.org/en/reports/2008/11/26/stuck-revolving-door-0>

http://www.tsk.tr/10_ARSIV/10_1_Basin_Yayin_Faaliyetleri/10_3_Bilgi_Notlari/2007/BN_23.html

http://archive.ismmmo.org.tr/docs/basin/2008/bulten/13122008_GOCHARITASI.pdf